

Overweging voor zondag 20 september 2026, Sonja van den Brand

Een landeigenaar van een wijngaard huurt mensen in om te helpen bij de oogst. Hij spreekt met hen een loon af van een denarie voor die dag. Een hele dag werken voor een denarie. Daar moest een werkmans 's avonds eten van kopen voor zijn gezin. Hij kon er enkele platte broden voor krijgen, een paar dadels en misschien een watermeloen. Dat is dan alles voor die dag. En het is waarschijnlijk makkelijk voor te stellen dat degenen die de hele lange dag, van wel 12 uur, in de brandende zon gewerkt hebben, het onrechtvaardig vinden wanneer ze zien dat anderen die veel korter gewerkt hebben, die zelfs maar een uur werk hebben geleverd, hetzelfde bedrag uitbetaald krijgen. Je zou kunnen denken: Geef ze dan een twaalfde deel. Maar een twaalfde deel van een denarie, daar kan je geen gezin van voeden. Dat wist die landeigenaar en hij gaf ieder wat ze nodig hadden om van te kunnen leven.

Strikt genomen is die landheer niet onrechtvaardig want allen krijgen wat overeengekomen was. Toch stoot Jezus velen van ons tegen de borst met deze parabel. En hij doet dat niet zomaar. Hij wil ons immers aan het denken zetten. We vinden het normaal dat je loon naar werken krijgt. We vinden het gewoon dat wie minder heeft gewerkt, ook minder krijgt. Ook al is dat buiten je schuld omdat het niet lukt om passend werk te vinden door bijvoorbeeld ziekte of een handicap. Zie maar aan de voorstellen die de nieuwe regeringscoalitie op dat gebied had gedaan. Gelukkig lijkt het erop dat die bezuinigingen van tafel zijn.

Die ene denarie die de landeigenaar uitbetaald kun je misschien wel zien als een soort van basisinkomen waar iedereen, waar ook ter wereld, recht op zou moeten hebben om in diens eerste levensbehoeften te kunnen voorzien. Dat zou pas rechtvaardig zijn.

Maar om dat als rechtvaardig te kunnen zien moet je een groot liefdevol hart bezitten. Mededogen hebben voor de ander, zien wat die nodig heeft en diens nood lenigen, zoals ook Franciscus deed door zijn mantel weg te schenken.

En waar niet het hart spreekt maar wanneer er geluisterd wordt naar de stem van het ego, dat gekwetst, jaloers, afgunstig en bezitterig kan zijn, daar gaat het mis.

Dan gun

je een asielzoeker geen veilig onderkomen, een statushouder geen woning, een dakloze geen opvang bij jou in de buurt, iemand zonder werk geen redelijk inkomen. Dan wil je je verrijken ten kostte van een ander door oplichting, door oorlog te gaan voeren, door ongeoorloofd grond van een ander in te nemen, door als een roofdier met de natuur om te gaan en de aarde uit te putten en te vervuilen. Dan ga je generaliseren en mensen van hun persoonlijkheid beroven.

Paus Leo heeft geschreven over vrede voor mens en schepping. Ik wil een samenvatting laten horen van zijn woorden omdat die mij erg aanspreken:

En wat we nodig hebben is het ontwikkelen van barmhartigheid, ieder ander als een mede mens zien. Dat is makkelijk bij onze dierbare naasten, misschien ook wel voor de kring van bekenden om je heen. Maar hoe doe je dat bij mensen waar je een hekel aan hebt? Mensen die je gekwetst hebben? En kan je je verbinden met de natuur en de dieren en die zien als gelijkwaardige onderdelen van de schepping? Jezelf verplaatsen in een ander, in de natuur, in een dier; dan kan er begrip en mededogen ontstaan. Dan stop je met kwaad doen. Dan is het niet ik tegenover zij maar ontstaat er WIJ.

Een moeilijke en uitdagende opdracht om aan te voldoen. Zoals Jesaja ook zegt: "Want zoals de hemel hoger is dan de aarde, zo gaan ook mijn wegen uw wegen te boven, en mijn gedachten uw gedachten."
Maar ernaar streven om dat te begrijpen zouden we wel kunnen doen.

Amen